

Meðan sambandið situr hendur í favn átekur javnaðarflokkurinn sær ábyrgd

Vit hugsa ekki fyrst um atkvæður men um úrslit

Javnaðarflokkurinn sigur seg vera flokkur lóntakara — men samstundis vita vit, at það er fjöldi av hesum fólki, sum heldur velja onkran av borgarligu flokkunum.

Atli Dam, er tað nakað galið við Javnaðarflokkinn — tað so er — ella eru tað teir arbeiðs- og fiskimenn, sum heldur velja borgarligt, sum okkurt er galið við?

Javnaðarflokkurinn sigur seg vera flokk lóntakara, men sum ofta ávíst, er hann so rúmur og breiður, at allir hugsandi samfelagsborgarar áttu at kjósa sær hann sum sín umboðsmann.

Nú er føroyskur politikkur nakað ymiskur frá vanligum økonomiskum politikki aðrarstaðir. Vit hava eitt tjóðskaparligt element, sum eisini er avgerandi fyri, hvar atkvæðin fer. Og so er tað heldur eingin loyna, at tað ber so væl til at ræða vanlig fólki við at staturin vil taka alt frá teimum. Hatta er ikki so lætt at stríðast ímóti.

Men vit eiga at viðganga, at tað er okkurt galið við javnaðarflokkinn, tá ið vit ikki í størri mun hava byrgt fyri, at fiskimenn og arbeiðsmenn ganga ímóti sínum egnum áhugamáli við at velja borgarligt.

Sum kunnugt hevur veljarin altíð rætt, meðan tann, sum skal veljast, má bera sær sína soleiðis fram at hann kann sannføra veljaran um, at tað er rætt at velja hann.

So orsökini til at lóntakarar velja borgarligt er annaðhvørt, at teir eru ræddir fyri tí almenna, ella at teir tjóðskaparliga ikki halda seg kunna taka undir við tí politikki, sum javnaðarflokkurinn stendur fyri.

Elia orsökini er tann, at tað er eydnast at sannføra teir um, at stórmenni í samfelagnum betri kunnu hjálpa teimum enn eitt vinnulív undir eftirliti — og tá er tað sjálvsagt ikki teirra hugsunarevni tað er galið við, men tað er okk-

ara evni at sannføra, sum ikki eru nóg góð.

Dimman — serstöðu

— Men hevur tann borgarliga pressan ikki eisini havt ávirkan á, hvørja stöðu veljarin tekur?

— Tað er heilt givið, at tann serstöða sum Dimmalætting hevur í hesum samfelagnum — at koma í hvørt hús við hennara reingjandi propagandu triggjar ferðir um vikuna hvørt einasta ár — tað er ein ómetaliga sterk maktfaktorur.

Ti tað almenna sjálvt er við til at siga fólki, at tað, sum stendur í Dimmalætting, er sætt — tí tað, sum kemur frá almennari síðu í hetta blað, skal vera sætt.

Tá tað so við síðuna av verður sníkt inn ein áhaldandi propagandi, sum blakar fjøldini mold í eyguni, so er tað givið, at Dimmalættingin hevur stóran týdning fyri stöðutakanina hjá veljaranum — og hetta er tungt at berjast ímóti.

Sterkari í andstöðu!

— Hevði tað ikki verið

sunnari og betri fyri javnaðarflokkinn at komið í andstöðu í eina tíð — so hann kann styrkja sína egna ideologi og síðani kunna markera seg betur í framtíðar politikki?

— Tað er ógvuliga ringt at svara uppá, hvat víðt verið sunt fyri javnaðarflokkinn. Nú veldst eisini um, hvat ein meinar við javnaðarflokkinn. Hugsar ein bert um javnaðarflokkinn sum forsprákara fyri eini politiskari hugsjón, sum helst skal fáa so nógvir viðhaldsmenn sum gjørligt, og tað bert er hetta, tað snýr seg um — so er tað givið, at javnaðarflokkurinn kundi havt fleiri atkvæður, um hann av og á hevði verið í andstöðu hesi árin.

Tað er jú eingin loyna, at ábyrgdin slitur, og at móguleikarnir fyri at halda fram við tí principiella politikkinum og halda flaggið høgt eru nogv betri í andstöðu.

Men hugsa vit okkum javnaðarflokkinn sum ein organiskan part í hesum samfelagnum, sum hevur eina ábyrgd hann skal ganga undir, nevniliga, at royna at vera við at fyrrskipa hetta samfelagið sum frægast — tá mugu

atkvæðurnar metast minni týðandi, og heldur ábyrgdin takast meira fram.

Sambandið vil ikki hava ábyrgd

— Vilt tú við øðrum orðum siga, at sambandsflokkurinn við ikki at hava verið í stjórn miðvíst hevur roynt at sleppa undan ábyrgd og at skava fleiri atkvæður undir seg?

— Tað er givið at spekulatióinirnar hjá sambandsflokkinum í 1975 at sleppa at seta seg hendur í favn — tí hann visti, at javnaðarflokkurinn ikki vildi loypa undan ábyrgdini at styra hesum samfelagnum — hava givið sambandinum framgongd í atkvæðum.

Ein kann siga, at javnaðarflokkurinn kundi havt markerað seg meira í eina andstöðu og hildið fram við sínum egna reina politikki, uttan at hesin verið vilja runnið frá nakrari ábyrgd.

Men hartil er at siga, at flokkurinn:

Fyri tað fyrsta hevur ikki vilja runnið frá nakrari ábyrgd.

Fyri tað næsta hevur tað ikki verið møgult at styrt landinum; uttan at javnaðarflokkurinn luttók.

Fyri tað triðja hava vit mett tað vera meira vert at hava ávirkan á landsins leiðslu til fyrimun fyri útbýggingina av hesum samfelagnum og fyri tey, sum skulu virka her — enn bert at royna at samla meiri viðhaldsfólk, til ein reinan sosialdemokratiskan politikk.

Fáa javnaðarpolitikk framdan

— Er tað gjørligt at gjøgnumføra grundleggjandi sosialdemokratiskan politikk í samarbeiði við borgarligar flokkar.

— Tað er nokk torført at markera seg sum ein sosialdemokratiskan flokk burturav í tilikun samarbeiði.

Tað hevur kortini verið gjørligt í hvørjum einasta valskeiði at fáa nakað av javnaðarpolitikki við í eitt samgongugrundarlag og at fáa fram nakað av hesum.

— Hevur tú nekur dømi um hetta?

— Hetta sýnir gongdina frá 1958 til í dag tyðuliga: sosiallógvurnar, vinnulívshjálpin, almenna eftirlitið, almenna ávirkanin, meðábyrgd hjá vanligum arbeiðsfólki, meðavgerðarrætturin, landsbankin, dagpeningaskipanin, sosiala forsorgin osfr.

— Hetta hevur verið gjørligt at fáa igjøgnum

Framhald á s. 15

Einstaklingar-feløg og tað almenna hond í hond

— Tað hepná, sum er hent í hesum samfelagnum, er, at vit hava fingið tað blanding av initiativum frá einstaklingum, feløgum og frá fjøldini, sum hevur viljað útvegað sær sjálvum vinnuleguleikar. Í ávisum førum hava einstaklingar kunna gingið á odda og elvt størri felagsskapir av fólki til at fylgja við.

Í øðrum førum hevur tað almenna við síni hugsan og við sínum kanningum og fyrrreikningum skapt slíkar fortreytir, at ávis tiltøk hava kunnað verið fram — annaðhvørt av einstaklingum ella felagsskapum.

Taka vit t.d. flakaidnaðin, so var longu í 1930 tikið kooperativt initiativ á Tvøroyri til henda idna.

Taka vit so fiskamjølídnaðin, so var tað aftaná, at tað almenna hevði gjørt kanningar viðvíkjandi at seta tilkannidna á stovn, at menn fóru undir hesa vinnugrein. Hetta var eitt alment initiativ, sum varð latið yvir á privatar hendur.

Og soleiðis kunnu vit ganga frá dømi til dømi og siggja, at einhvørt og tað eru einstaklingar, sum hava skilgáð hugskot og kunnu fremja tey við almennum stuðli, so hevur tað almenna sjálvt ella felagsskapir í øðrum førum elvt monnum til at fara í gongd.

Henda fjøltáttada uppbygging av okkara vinnulívi hevur verið ógvuliga sunn fyri samfelagið. Tí hugsi eg, at allir politiskir flokkar í Føroyum eiga dyggjar stuðlar innan fyri teir so kallaðu vinnulívsmennin, fiskimennin og arbeiðsmennin osfr. At frygkja sær, at allir frægir vinnulívsmenn hella til borgarligan flokkar er heilt burturvið.

